Vleermuis onderzoek

In het kader van de Wet natuurbescherming
en de Verordening Ruimte

Plangebied:	Houttuinlaan 3 te Woerden
Projectnummer:	1905
Opsteller:	[naam]

By Nature

Colofon

Opdrachtgever:	BAM	Wonen
Contactpersoon:	[naam]	
Opdrachtnemer:	By Nature advies	
Opsteller:	[naam]	
Datum:	5 november 2019	
Projectnummer:	1905	
Rapportnummer:	1905-03v1.0	
Aantal pagina's:	23	
Wijze van citeren:	[naam] 5 november 2019. Vleermuis onderzoek, Houttuinlaan te Woerden, Rapportnummer 1905-03v1.0, By Nature advies, Delft.	

Inhoud

1. Inleiding 4
1.1 Aanleiding 4
1.2 Doelstelling van het onderzoek 4
1.3 Leeswijzer 4
2. Plangebied 5
2.1 Ligging plangebied 5
2.2 Bestaande situatie 5
2.3 Voorgenomen werkzaamheden, nieuwe situatie en planning 6
3. Toetsing en methodiek 7
3.1 Toetsing Wettelijk kader 7
3.2 Methode vleermuizen 8
3.3 Effectbeoordeling en toetsing 8
4. Resultaten onderzoek 10
4.1 Periodisering 10
4.2 Resultaten vleermuisonderzoek 10
5. Effectbeoordeling en toetsing 14
5.1 Functionaliteit plangebied 14
5.2 Effectbeoordeling 15
5.3 Vervolgstappen 16
6. Conclusies en aandachtspunten 17
6.1 Conclusie 17
6.2 Aandachtspunten 17
7. Geraadpleegde bronnen 19

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

In opdracht van BAM Wonen heeft By Nature advies een vleermuisonderzoek uitgevoerd van het pand (voormalig FNV-kantoor) aan de Houttuinlaan 3 te Woerden, de parkeervakken en het groen in het plangebied (zie figuur 2.1).

Uit een eerder uitgevoerde quickscan flora en fauna[1] is gebleken dat:

- het te slopen pand in het plangebied potentieel geschikt zijn voor verblijfplaatsen van vleermuizen.
- het plangebied maakt mogelijk deel uit van de functionele leefomgeving van vleermuizen.

Vleermuizen en hun functionele leefomgeving zijn beschermd conform artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. Het verstoren, beschadigen of vernietigen van deze verblijfplaatsen en/of de functionele leefomgeving van vleermuizen is niet toegestaan.

Aanvullend onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuizen in het plangebied is noodzakelijk om vast te stellen of deze soort aanwezig is en of verdere vervolgstappen en mitigatie in het kader van de Wet natuurbescherming uitgevoerd moeten worden. Op basis van de quickscan flora en fauna zijn overtredingen van de Wet natuurbescherming op overige beschermde soorten uitgesloten.

1.2 Doelstelling van het onderzoek

Het nader onderzoek is uitgevoerd om vast te stellen of:

- in het plangebied vaste rust en/of verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn;
- het plangebied deel uitmaakt van de functionele leefomgeving van vleermuizen, anders dan verblijfplaatsen;
- de voorgenomen ontwikkeling een effect heeft op verblijfplaatsen of de functionele leefomgeving van vleermuizen;
- er sprake is van een overtreding in het kader van de Wet natuurbescherming.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden het project, het plangebied en de voorgenomen werkzaamheden beschreven. In hoofdstuk 3 wordt een toelichting gegeven op het toetsingskader en de Wet natuurbescherming. De resultaten van het soortonderzoek worden in hoofdstuk 4 beschreven. De te verwachten effecten met betrekking tot beschermde soorten staan in hoofdstuk 5. Tot slot volgen in hoofdstuk 6 de conclusies en aanbevelingen. Bronvermeldingen zijn in de tekst met een nummer aangegeven, wat naar het desbetreffende nummer onderaan de pagina wijst.

[1] Langstraat, M. 29 mei 2019. Quickscan Flora en Fauna, Houttuinlaan te Woerden, Rapportnummer 1905-01v1.0, By Nature advies, Delft.

2. Plangebied

2.1 Ligging plangebied

Het plangebied bestaat uit een kantoorpand met omliggend parkeerterrein en groen. Het plangebied is gelegen aan de Houttuinlaan 3 te Woerden in de provincie Utrecht. Voor de ligging en begrenzing van het plangebied wordt verwezen naar Afbeelding 2.1.

Het plangebied wordt begrensd door de watergang langs de Polanerbaan, Zaagmolenlaan en de Houttuinlaan. De watergang langs de Polanerbaan behoort niet tot het plangebied. Aan de westzijde wordt het plangebied begrenst door het perceel van de KvK te Woerden

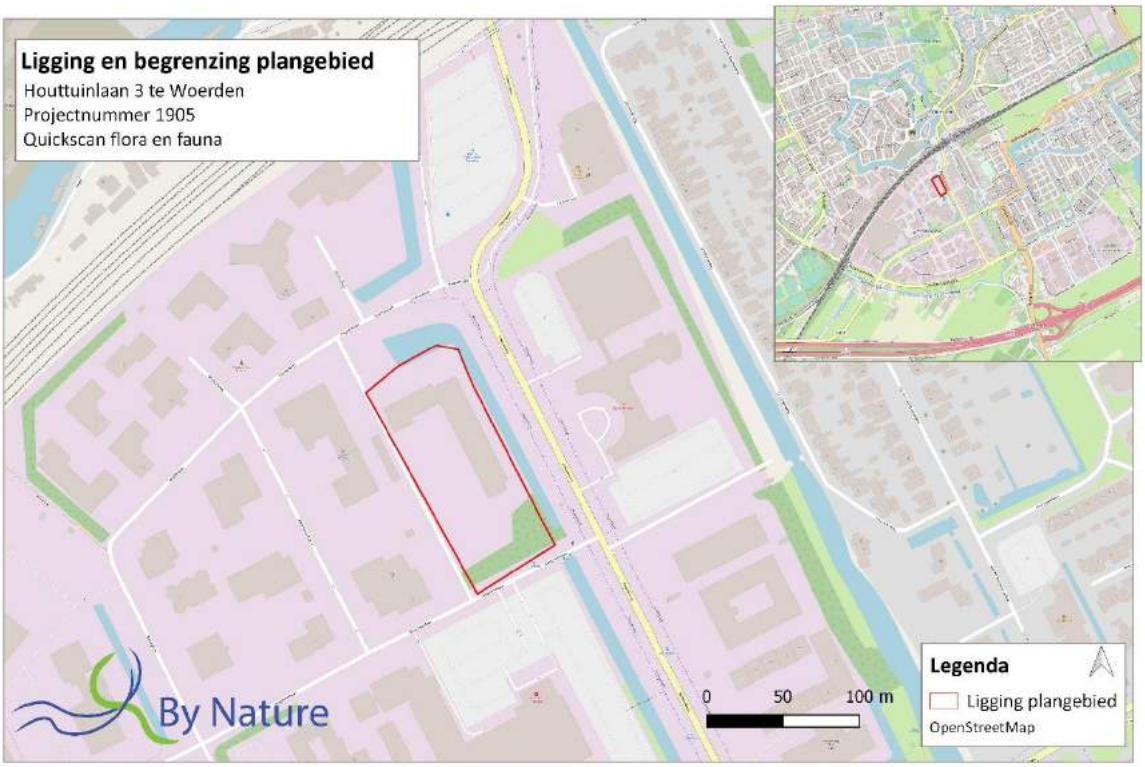

Afbeelding 2.1: Ligging en begrenzing plangebied.

2.2 Bestaande situatie

Het pand in het plangebied betreft een voormalig kantoorpand van de FNV. Het kantoorpand bestaat uit een L-vormig pand met een plat dak. Het lange gedeelte van het pand (evenwijdig aan de Polanerbaan) bestaat uit vijf verdiepingen. Het korte deel van het pand heeft vier verdiepingen. De gevel van het kantoorpand bestaat uit en is bekleed met verschillende bouwmaterialen. Dit betreffen deels baksteen, deels kunststof gevelplaten, golfplaten en een gladde stenen bekleding (zie Afbeelding 2.2).

Aan de zuid- en westzijde van het kantoorpand is parkeergelegenheid aanwezig. Tussen de parkeervakken is groen struweel aanwezig en verschillende bomen. Aan de noord- en oostzijde van het pand is een groenstrook aanwezig met gazon, struweel en bomen. Het plangebied wordt aan de noord- en oostzijde begrenst door een watergang. Deze is aan de zijde van het plangebied beschoeid en heeft aan de andere zijde een flauw aflopend talud.

Afbeelding 2.2: Het kantoorpand evenwijdig aan de Polanerbaan te Woerden.

Het gazon rondom het pand wordt intensief onderhouden. Het struweel en de bomen op het plangebied bestaan uit onder andere: plataan, meidoorn en hazelaar. Zie Bijlage 3 voor een foto impressie van het plangebied.

2.3 Voorgenomen werkzaamheden, nieuwe situatie en planning

Het bestaande kantoorpand wordt gesloopt. In het onderliggende onderzoek wordt ervan uitgegaan dat al het groen verwijderd wordt, het gehele plangebied bouwrijp gemaakt wordt en de langs liggende watergang ongemoeid gelaten wordt.

In de nieuwe situatie worden in het plangebied 265 appartementen complexen gerealiseerd en wordt nieuw groen aangeplant. Zie Afbeelding 2.3 voor een impressie van de nieuwe situatie. De exacte inrichting en gebruik groen is niet bekend.

Afbeelding 2.3. Nieuwe indeling plangebied.

3. Toetsing en methodiek

3.1 Toetsing Wettelijk kader

De resultaten van het nader onderzoek worden getoetst aan de Wet natuurbescherming, soortbescherming (Wnb).

De Wet natuurbescherming onderscheidt drie verschillende beschermingsregimes voor dier- en plantensoorten. De eerste twee categorieën zijn de beschermde soorten, gebaseerd op de door de Europese Unie opgestelde Vogelrichtlijn (uit 1979) en de Habitatrichtlijn (uit 1992). Het derde beschermingsregime betreffen soorten die niet op Europees niveau beschermd zijn, maar wel op landelijk niveau: de nationaal beschermde soorten (in de wet aangeduid als “andere soorten”).

Alle vleermuizen behoren tot de beschermde soorten van de Europese Habitat richtlijn. Verblijfplaatsen en de functionele leefomgeving van vleermuizen zijn jaarrond beschermd conform artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming en de Europese Habitatrichtlijn, Bijlage IV. Verblijfplaatsen van vleermuizen mogen zonder ontheffing niet opzettelijk beschadigd, verstoord of vernield worden. De verbodsbepalingen zijn weergegeven in tabel 3.1.

Tabel 3.1: Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming, Soortbescherming[2].

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

[2] Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen Ministerie van Economische zaken

3.2 Methode vleermuizen

Het aantal bezoeken, het tijdstip en de periode(n) voor het vleermuisonderzoek zijn gebaseerd op het meest recente Vleermuisprotocol[3] en de Kennisdocumenten voor vleermuizen[4]. In het protocol en de Kennisdocumenten is de minimale inspanning omschreven om de aan- dan wel afwezigheid van beschermde soorten te onderzoeken. Indien wordt afgeweken van het vleermuisprotocol en de kennisdocumenten wordt dit goed onderbouwd bij de resultaten.

De inventarisaties zijn uitgevoerd in de geschikte periode door twee ervaren ecologen met batdetector (type: Pettersson D240X). Een batdetector is een apparaat dat ultrasone geluiden, die een vleermuis maakt, omzet in voor de mens hoorbare tikkende geluiden. Aan de hand van het ritme van het geluid en de frequentie waarop de vleermuis het beste wordt gehoord, de zogenaamde "piekfrequentie", kan in veel gevallen worden bepaald om welke vleermuissoort het gaat. Voor het determineren van soorten wordt gebruik gemaakt van opnameapparatuur (type: Olympus) en het programma Batsound. Om de vliegroutes, foerageergebieden en verblijfplaatsen in kaart te brengen, is lopend met de batdetector het plangebied doorzocht. Daarnaast is een deel van de omgeving rondom het plangebied doorzocht.

Tijdens de inventarisaties zijn waarnemingen (soort, tijdstip, locatie, gedrag etc.) en de weersomstandigheden genoteerd en zijn geluidsopnamen van vleermuizen gemaakt. De resultaten van de inventarisaties zijn weergegeven op kaarten. Aan de hand van de resultaten is de functionaliteit van het plangebied voor beschermde soorten beschreven en zo nodig met foto's verduidelijkt. Door de inzet van meerdere veldecologen is zorg gedragen dat (conform vleermuisprotocol 2017) 75% van het plangebied te allen tijde overzien is.

Omdat de activiteit van vleermuizen afhankelijk is van de weersomstandigheden en vleermuizen regelmatig verhuizen tussen verschillende verblijfplaatsen binnen hun netwerk, is het noodzakelijk meerdere malen bij gunstige weersomstandigheden te inventariseren. Gunstige weersomstandigheden zijn nachten met een temperatuur van >10ºC en zonder harde wind of regen.

3.3 Effectbeoordeling en toetsing

Voor de aanwezige beschermde soorten worden de effecten van de voorgenomen handelingen beoordeeld en getoetst aan de verbodsbepalingen uit de Wnb (zie tabel 3.1) en de zorgplicht.

De toetsing is gericht op aantasting en verstoring van individuen, hun voortplantingsplaatsen en overige vaste rust- en verblijfplaatsen en hun functionele leefomgeving. De toetsing is afhankelijk van de kwetsbare periode waarin handelingen een effect kunnen hebben. Vervolgens wordt beoordeeld of aantasting van individuen, verblijfplaatsen en hun functionele leefomgeving een effect heeft op de gunstige staat van instandhouding van de regionale of landelijke populatie.

[3] '*Protocol vleermuizen*', Vakberaad vleermuizen, Netwerk Groene Bureaus, maart 2017.

[4] Kennisdocumenten BIJ12: https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de voor die soort(groep) geldende standaarden en kennisdocumenten. De onderzoeksperiode voor al de betreffende soorten is optimaal. De inventarisatie blijft echter een steekproef. Het is dan ook mogelijk dat soorten en functies niet waargenomen zijn, terwijl dat ze op een ander tijdstip wel aanwezig zijn. Dit is echter acceptabel, de Wet natuurbescherming vraagt een initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Met de gekozen methode en inspanning is hieraan dan ook voldoende invulling gegeven.

4. Resultaten onderzoek

4.1 Periodisering

Het ecologisch onderzoek is uitgevoerd door een ecoloog[5] van By Nature Advies in samenwerking met B. Lekkerkerk. In totaal zijn vijf veldbezoeken uitgevoerd in de periode mei 2019 tot september 2019 ten behoeve van het onderzoek naar vleermuizen. In tabel 4.1 zijn de data en weersomstandigheden van elk veldbezoek weergegeven.

Tabel 4.1. Data en weersomstandigheden uitgevoerde veldinventarisaties.

Nr.	Datum	Tijd (uur)	Zon op/onder	Soortgroepen	Weersomstandigheden	Onderzoekers
1	**16-5-2019**	21:30-23:35	21:31 uur	Vleermuizen	Bewolkt, 13°C, 4 Bft NO	M. Langstraat B. Lekkerkerk
2	**17-5-2019**	03:40-05:45	05:43 uur	Vleermuizen	Licht bewolkt, 11°C, 2 Bft O	M. Langstraat B. Lekkerkerk
3	**15-6-2019**	22:00-00:05	22:01 uur	Vleermuizen	Licht bewolkt, 16°C, 1 Bft ZW	M. Langstraat B. Lekkerkerk
4	**04-9-2019**	23:30-01:30	20:24 uur	Vleermuizen	Licht bewolkt, 14°C, 2 Bft ZW	M. Langstraat B. Lekkerkerk
5	**19-9-2019***	20:50-22:50	19:50 uur	Vleermuizen	Half bewolkt, 11°C, 1 Bft NO	M. Langstraat B. Lekkerkerk

* Het veldbezoek van 19 september 2019 was oorspronkelijk ingepland op 25 september 2019. Echter vanwege zeer slechte weersvoorspellingen voor die week is de keuze gemaakt om het veldbezoek enkele dagen vroeger uit te voeren, bij ideale weersomstandigheden. Hierdoor is afgeweken van de meest optimale tussenperiode tussen de veldbezoeken van 20 dagen. De periode tussen de twee veldbezoeken in het najaar voldoet, conform vleermuisprotocol 2017, wel aan het gestelde minimum van 10 dagen tussen twee veldbezoeken.

De waarnemingen zijn in bijlage 2 in tabel weergegeven. Onderstaand de beschrijving van de waarnemingen en aangetroffen functies van het plangebied en de directe omgeving.

4.2 Resultaten vleermuisonderzoek

Onderstaand een samenvatting van de het uitgevoerde vleermuisonderzoek.

4.5.1 Beschrijving resultaten voorjaarsonderzoek (15 mei- 15 juli 2019)

<u>Resultaat</u>

Op basis van het voorjaarsonderzoek wordt geconstateerd dat in het kantoorpand in het plangebied geen zomer- of kraamverblijfplaatsen aanwezig zijn van vleermuizen.

Op basis van het gedrag, waarnemingen en getelde aantallen is een kraamkolonie van circa 20 tot 30 gewone dwergvleermuizen aanwezig in het naastgelegen pand (KvK-kantoor) aan de Watermolenlaan 1.

Het groen in het plangebied is van belang voor de functionaliteit van de kraamverblijfplaats gewone dwergvleermuizen aan de Watermolenlaan 1. Het wordt gebruikt als foerageergebied en 'tussenstop' voor de vleermuizen zich verspreiden naar andere jaag gebieden.

[5] Voor een definitie van ecologisch deskundige wordt verwezen naar https://mijn.rvo.nl/ecologisch-deskundige

Uitgebreide beschrijving waarnemingen
Bij beide avondronden zijn kort na zonsondergang groepen van 5 tot 10 gewone dwergvleermuizen waargenomen in en tussen het groen aan de noord- en zuidzijde van het plangebied. Ook de zuidelijke kopgevel van het kantoorpand aan de Houttuinlaan 3 wordt gebruikt als beschutting om in te foerageren. In totaal zijn zo'n 30 minuten na zonsondergang op beide avonden circa 20 gewone dwergvleermuizen aanwezig op het terrein. De vleermuizen bevinden zich in het groen aan weerszijden van het pand in het plangebied (binnen plangebied) en langs de gevel van het naastgelegen pand van de Kamer van Koophandel (KvK-pand) aan de Watermolenlaan 1. De vleermuizen zijn niet uitvliegend waargenomen vanuit het pand in het plangebied.

Tijdens het ochtendbezoek op 17 mei 2019 zijn vanaf circa 05:15 zwermende gewone dwergvleermuizen waargenomen ter hoogte van de gevel van het naast gelegen KvK-pand. Het betrof circa 5 gewone dwergvleermuizen. Tegelijkertijd zijn meerdere vleermuizen waargenomen die zich naar de westgevel van het KvK-pand verplaatsten. In de ochtend is tot tweemaal toe een gewone dwergvleermuis kortdurend aantikkend waargenomen ter hoogte van de gevelbeplating aan de noordzijde van het kantoorpand. Beide keren zijn de vleermuizen niet ingevlogen.

Op de tweede avond is door één van de ecologen ook een ronde gelopen door de omgeving van het plangebied. Hierbij is gelet op potentieel geschikte panden voor een kolonie gewone dwergvleermuizen. Uit deze gebiedsscan bleek dat het KvK-pand op basis van de kenmerken het meest geschikt is voor vleermuizen. Het pand heeft een spouwmuur met open stootvoegen en is gelegen langs groen. De overige kantoorpanden in de omgeving hebben geen spouwmuur, zijn vrij recent gebouwd of opgetrokken uit gladde materialen en gevelplaten. Hiernaast zijn in het groen in de omgeving weinig foeragerende vleermuizen waargenomen. Dit betreft het gebied: Polanerbaan, Houttuinlaan, Blekerijlaan en Zaagmolenlaan en aanliggende panden en groenstroken.

Op basis van het vleermuisonderzoek wordt gesteld dat het groen in rond het plangebied van belang is voor het functioneren van de kolonie gewone dwergvleermuizen in het pand aan de Watermolenlaan 1. Het groen fungeert als foerageergebied en 'startpunt' voor migratie naar andere jaaggebieden in de omgeving.

4.5.2 Beschrijving resultaten najaarsonderzoek (15 augustus-30 september 2019)

Resultaat
Uit het najaarsonderzoek is gebleken dat in het kantoorpand drie paarverblijfplaatsen aanwezig zijn. Twee verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en één van de ruige dwergvleermuis (zie Afbeelding 4.1).

In het naastgelegen pand aan de Watermolenlaan 1 zijn, op basis van het aantal sociaal roepende vleermuizen in het plangebied, circa 5 paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aanwezig.

Het groen in het plangebied wordt gebruikt als foerageergebied en balts territorium door de gewone dwergvleermuis.

Uitgebreide beschrijving waarnemingen

Tijdens beide veldbezoeken zijn foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen in het groen en langs de gevels van het pand. Het groen in het plangebied werd door meerdere gewone dwergvleermuizen gebruikt als baltsterritorium. Baltsende vleermuizen zijn territoriaal. Gewone dwergvleermuizen vliegen al baltsend in de omgeving van hun paarverblijfplaats. Zodra een vrouwtje reageert gaan zij, met het vrouwtje, hun paarverblijfplaats in. Mannen van de ruige dwergvleermuis roepen zittend vanuit hun paarverblijfplaats om de vrouwen naar zich toe te lokken.

Tijdens het veldbezoek op 4 september 2019 is een roepende gewone dwergvleermuis gehoord op de kopgevel aan de zuidzijde van het plangebied. De paarverblijfplaats bevindt zich achter de gevel beplating ter hoogte van de vierde verdieping. Een tweede sociaal roepende gewone dwergvleermuis vloog roepend rond dezelfde gevel, aan de waterzijde. Dit tweede dier is niet aantikkend of anderzijds verblijfplaats indicerend waargenomen. De paarverblijfplaats van dit dier bevidt zich waarschijnlijk op een andere locatie n de directe omgeving. Dit omdat mannen gewone dwergvleermuis territoriaal zijn en op de kopgevel al een paarverblijfplaats van een gewone dwergvleermuis aanwezig is.

Aan de westzijde van het kantoorpand was tijdens het onderzoek een derde man gewone dwergvleermuis roepend aanwezig. Ook dit dier bevond zich bij de gevel van het pand, maar is niet invliegend of aantikkend waargenomen.

Rond middernacht op 4 september is een roepende man ruige dwergvleermuis gehoord vanuit de westelijke gevel. De paarverblijfplaat van dit dier bevind zich achter de rand van de gevel beplating op de vierde of vijfde verdieping.

Naast deze vier baltsende mannen waren tevens nog circa 4 sociaal roepende mannen aanwezig in het plangebied. Deze dieren vlogen in het groen aan de zuidzijde van het plangebied, boven de waterplas aan de noordzijde van het plangebied en in het groen tussen het naastgelegen kantoor van de KvK en het plangebied. Hiernaast werd er in het groen en boven de watergangen door circa 10 gewone dwergvleermuizen gefoerageerd.

Op 19 september waren twee sociaal roepende mannen gewone dwergvleermuis aanwezig rond het kantoorpand in het plangebied. Eén van de mannen bevond zich bij de kopgevel aan de zuidzijde van het kantoorpand. Hier is op 4 september reeds een paarverblijfplaats van een gewone dwergvleermuis vastgesteld.

Een tweede man gewone dwergvleermuis is sociaal roepend en aantikkend waargenomen op dezelfde locatie als het (kort) aantikkende dier op de ochtend van 17 mei 2019. Op basis van het gedrag en de waarneming wordt geconcludeerd dat op deze locatie een paarverblijfplaats aanwezig is van een gewone dwergvleermuis.

Tijdens het tweede bezoek is tevens de omgeving van het plangebied geïnventariseerd op baltsende, foeragerende en verblijfplaats indicerende vleermuizen. Hieruit is gebleken dat rond het kantoorpand van de Kvk aan de Watermolenlaan 1 balts- en foerageeractiviteit is van gewone dwergvleermuis. Het groen aan de overzijde van de Houttuinlaan, ter hoogte van de Houttuinlaan 4,

wordt door enkele gewone dwergvleermuizen gebruikt als foerageergebied. Het overige gebied rondom het plangebied is zeer stil met betrekking tot vleermuizen. Buiten het hierboven genoemde gebied zijn in de omgeving geen waarnemingen gedaan van vleermuizen.

Afbeelding 4.1: Locaties van de aangetroffen paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis (rode pijlen) en ruige dwergvleermuis (gele pijl)

5. Effectbeoordeling en toetsing

In dit hoofdstuk worden eventuele effecten van de geplande werkzaamheden op aanwezige functies van vleermuizen uitgewerkt. Daarnaast wordt antwoord gegeven op de vraag of, en zo ja, in welke mate, de functionele leefomgeving van vleermuizen, door de beoogde activiteiten kunnen worden geschaad. Indien er schade op kan treden, dan wordt aangegeven of hiervoor aanvullende maatregelen en/of een ontheffing noodzakelijk is/zijn.

5.1 Functionaliteit plangebied

Binnen het plangebied Houttuinlaan 3 zijn de volgende functies van vleermuizen aanwezig.

- *in het kantoorpand zijn drie paarverblijfplaatsen aanwezig zijn. Twee verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en één van de ruige dwergvleermuis.*
- *in het plangebied zijn geen zomer- of kraamverblijfplaatsen aanwezig van vleermuizen.*
- *het groen in het plangebied is van belang voor de functionaliteit van de kraamverblijfplaats gewone dwergvleermuizen aan de Watermolenlaan 1. Het wordt gebruikt als foerageergebied en 'tussenstop' voor de vleermuizen zich verspreiden naar andere jaag gebieden.*
- *het groen in het plangebied wordt gebruikt als foerageergebied en balts territorium door de gewone dwergvleermuis.*

Buiten het plangebied Houttuinlaan 3 zijn de volgende functies van vleermuizen aanwezig.

- *in het naastgelegen pand aan de Watermolenlaan 1 is een kraamkolonie van circa 20 tot 30 gewone dwergvleermuizen aanwezig.*
- *in het naastgelegen pand aan de Watermolenlaan 1 zijn circa 5 paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aanwezig.*

In Afbeelding 5.1 en in Bijlage 2 zijn de aanwezige belangrijke functies van het plangebied en de directe omgeving ingetekend.

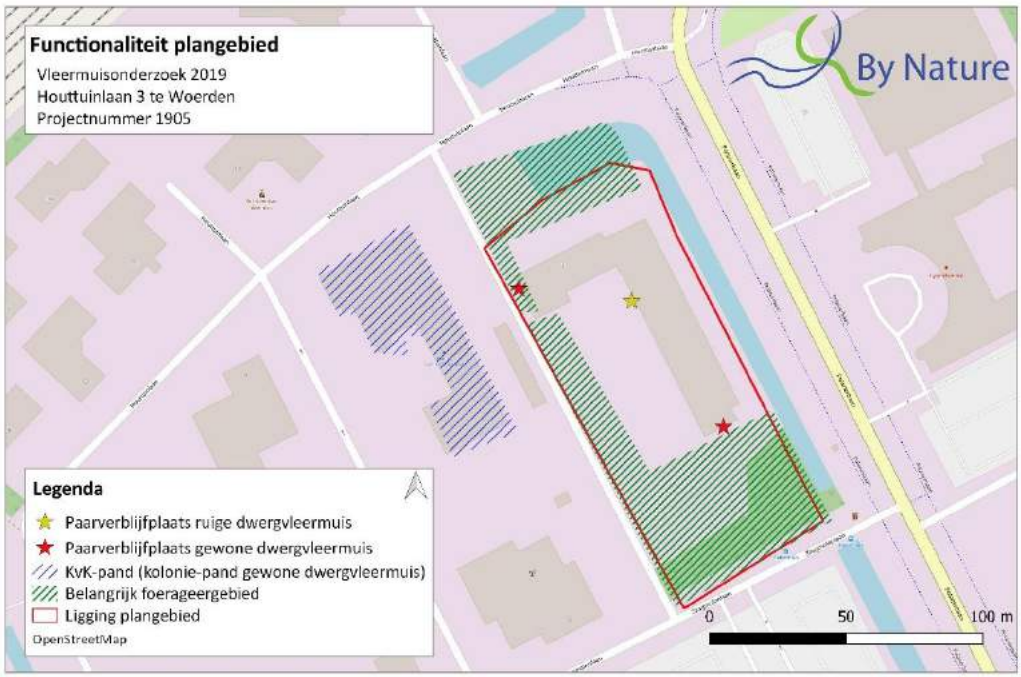

Afbeelding 5.1: Functionaliteit van het plangebied voor vleermuizen (zie ook Bijlage 2)

5.2 Effectbeoordeling

Het bestaande kantoorpand wordt gesloopt. In het onderliggende onderzoek wordt ervan uitgegaan dat al het groen verwijderd wordt, het gehele plangebied bouwrijp gemaakt wordt en de langs liggende watergang ongemoeid gelaten wordt.

Door de sloop van het oude kantoorpand en de realisatie van het appartementencomplexen worden de volgende functies verstoord, beschadigd of vernietigd:

- Eén paarverblijfplaats van een ruige dwergvleermuis;
- Twee paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis;
- Foerageergebied en baltsterritoria die een belangrijke functie hebben voor een naastgelegen kolonie gewone dwergvleermuizen.

Door de realisatie van het appartementencomplexen wordt de kraamkolonie en paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis in het naastgelegen KvK-pand (Watermolenbaan 1) niet aangetast, mits uitstraling van licht tijdens de werkzaamheden naar het KvK pand vermeden wordt. Hiernaast moet de werkzaamheden en de herinrichting van het groen in het plangebied rekening gehouden worden met de functie van het plangebied als foerageergebied van de gewone dwergvleermuis en het belang van dit groen voor de naastgelegen kraamkolonie. BAM wonen heeft aangegeven hier zorg voor te dragen.

Voor het uitvoeren van de geplande werkzaamheden is een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming nodig voor het verstoren, beschadigen en vernielen van drie verblijfplaatsen van de gewone en ruige dwergvleermuis (lid 2 en 4, artikel 3.5 Wnb)

Overige negatieve effecten op beschermde functies van overige (jaarrond) beschermde soorten conform de Wet natuurbescherming zijn op basis van het onderzoek uitgesloten.

Artikel 3.1

- Lid 1: Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen;
- Lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen;
- Lid 3: Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben;
- Lid 4: Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen;
- Lid 5: het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.5

- Lid 1: Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen;
- Lid 2: Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren;
- Lid 3: Het is verboden om eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen;
- Lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen;
- Lid 5: Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de habitatrichtlijn of bijlage 1 bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Afbeelding 5.2. Verbodsbepalingen artikel 3.1 en artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming.

5.3 Vervolgstappen

Om de ecologisch functie van het groen in het plangebied te behouden en de kraamkolonie negatieve effecten op de naastgelegen kraamkolonie te voorkomen moet het bestaande groen zoveel mogelijk behouden blijven. Bij de herinrichting van het groen in het plangebied moet een ecoloog betrokken worden.

Onderstaand een korte opsomming van de randvoorwaarden waar een gebied aan moet voldoen om de functionaliteit van foerageergebied te behouden.

- Aanwezigheid van inheems (insectenvriendelijk) groen als kruidenrijke beplanting en struweel;
- Aanwezigheid van water met oeverplanten;
- Aanwezigheid volwassen bomen die beschutting geven;
- Aanwezigheid gradiënten in beplanting (lage beplanting, struweel, bomen);
- Draag zorg voor donkere hoekjes en donkere verbindingszones. Dit kan ook door het strategisch plaatsen van lantaarnpalen/ verlichting ten opzichte van bomen en door het naar boven afschermen van lichtuitstraling van lantaarnpalen (gerichte verlichting).

6. Conclusies en aandachtspunten

In opdracht van BAM wonen heeft By Nature advies een vleermuisonderzoek uitgevoerd voor de realisatie van 265 appartementen op het perceel Houttuinlaan 3 te Woerden. Voor de realisatie van de appartementencomplexen moet een kantoorpand gesloopt en het gehele perceel bouwrijp gemaakt worden. Doel van het onderzoek betreft het vaststellen van de aanwezige functies van vleermuizen in en in de directe omgeving van het plangebied en het opstellen van een effectbeoordeling van de voorgenomen ontwikkeling in het kader van de Wet natuurbescherming.

6.1 Conclusie

Op grond van het vleermuisonderzoek kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- In het aanwezige kantoorpand zijn de volgende verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig:
    - Eén paarverblijfplaats van een ruige dwergvleermuis;
    - Twee paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis.
- het groen in het plangebied is van belang voor de functionaliteit van de kraamverblijfplaats gewone dwergvleermuizen aan de Watermolenlaan 1. Het wordt gebruikt als foerageergebied en 'tussenstop' voor de vleermuizen zich verspreiden naar andere jaag gebieden.
- het groen in het plangebied wordt gebruikt als foerageergebied en balts territorium door de gewone dwergvleermuis.
- in het naastgelegen pand aan de Watermolenlaan 1 is een kraamkolonie van circa 20 tot 30 gewone dwergvleermuizen aanwezig.
- in het naastgelegen pand aan de Watermolenlaan 1 zijn circa 5 paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aanwezig.

Voor het uitvoeren van de geplande werkzaamheden is een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming nodig voor het verstoren, beschadigen en vernielen van drie verblijfplaatsen en de functionele leefomgeving van de gewone en ruige dwergvleermuis (lid 2 en 4, artikel 3.5 Wnb).

Bij de werkzaamheden en de herinrichting van het groen in het plangebied moet rekening gehouden worden met de functie van het plangebied als foerageergebied van de gewone dwergvleermuis en het belang van dit groen voor de naastgelegen kraamkolonie. BAM wonen heeft aangegeven hier zorg voor te dragen.

6.2 Aandachtspunten

Onderstaand aandachtspunten betreffende overige aangetroffen soorten of waarnemingen en de algemeen geldende regels en verplichtingen uit de Wet natuurbescherming.

6.2.2 Broedvogels

Alle in Nederland broedende vogels zijn strikt beschermd. In gebruik zijnde nesten van vogels mogen niet opzettelijk beschadigd, verwijderd of vernield worden. De meeste vogels broeden in de periode maart tot en met juli (globaal 15 maart t/m 15 juli). Maar ook de nesten van broedende vogels buiten deze periode zijn beschermd. Indien de werkzaamheden in de periode maart t/m augustus worden uitgevoerd, dient de aanwezigheid van vogelnesten voorafgaand aan de werkzaamheden gecontroleerd te worden.

Let hierbij op dat sommige soorten (onder ander zilvermeeuw, Turkse tortel, kauw, spreeuw en mezen) ook in holten en spleten in de bebouwing of op platte daken van bebouwing broeden. Indien vogelnesten aangetroffen worden, dienen de werkzaamheden nabij het nest uitgesteld te worden totdat de jongen uitgevlogen zijn of dient een verstoringsvrije zone rond het nest opgesteld te worden.

6.2.3 Zorgplicht

De algemene zorgplicht is te allen tijde van toepassing. Dit houdt in dat indien mogelijk schadelijk effect zoveel mogelijk dient te worden voorkomen. Te denken valt aan het verplaatsen van dieren naar veilige locaties buiten het werkgebied indien zij aangetroffen worden tijdens de werkzaamheden.

6.2.4 Geldigheid

Afhankelijk van de tijd tussen dit onderliggende onderzoek en de werkzaamheden, kan een actualiserend of aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn. De conclusies van dit onderzoek zijn 3 jaar geldig.

7. Geraadpleegde bronnen

Project specifieke bronnen

- Langstraat, M. 29 mei 2019. Quickscan Flora en Fauna, Houttuinlaan te Woerden, Rapportnummer 1905-01v1.0, By Nature advies, Delft.

Kaartmateriaal

- Open streetmap:
- Google maps: https://maps.google.nl/

Vakinhoudelijke bronnen

- https://mijn.rvo.nl/
- Protocol vleermuizen', Vakberaad vleermuizen, Netwerk Groene Bureaus, maart 2017.
- Kennisdocumenten BIJ12: https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming
- https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/natuurwetten-en-regelgeving/provinciale-verordeningen/wet-natuurbescherming/
- Dietz, C., Helversen, O van, et all, maart 2009, Vleermuizen, Alle soorten van Europa en Noordwet-Afrika, Biologie, Kenmerken, Bedreigingen, Tirion Natuur
- Dietz, C., Kiefer, A, 2017, Veldgids Vleermuizen van Europa, KNNV uitgeverij, Zeist

Verspreidingsbronnen:

- www.vogelbescherming.nl
- www.ravon.nl
- www.sovon.nl
- www.zoogdiervereniging.nl
- www.quickscanhulp.nl
- www.verspreidingsatlas.nl

Fotomateriaal:

- M. Langstraat, By Nature advies.

Bijlage 1: Waarnemingen vleermuisonderzoek

Naam	Tijd	invoerdatum	Aantal	Gedrag	lat	Lng	Toelichting
Gewone Dwergvleermuis	21:37	16-5-2019	1	foeragerend	52,08129	4,891445	
Gewone Dwergvleermuis	21:40	16-5-2019	2	foeragerend	52,08119	4,891291	
Gewone Dwergvleermuis	21:51	16-5-2019	3	foeragerend	52,08125	4,891494	
Gewone Dwergvleermuis	22:11	16-5-2019	2	foeragerend	52,0808	4,891183	
Gewone Dwergvleermuis	22:35	16-5-2019	10	foeragerend	52,08103	4,891829	
Gewone Dwergvleermuis	22:42	16-5-2019	6	foeragerend	52,08173	4,890321	
Gewone Dwergvleermuis	23:05	16-5-2019	6	foeragerend	52,08213	4,890907	
Gewone Dwergvleermuis	23:24	16-5-2019	2	foeragerend	52,08253	4,89073	
Gewone Dwergvleermuis	04:14	17-5-2019	1	overvliegend	52,08168	4,891394	
Gewone Dwergvleermuis	04:35	17-5-2019	1	foeragerend	52,08195	4,891022	
Gewone Dwergvleermuis	04:46	17-5-2019	3	foeragerend	52,08118	4,891703	
Gewone Dwergvleermuis	04:50	17-5-2019	1	foeragerend	52,08166	4,890376	
Gewone Dwergvleermuis	04:53	17-5-2019	6	foeragerend	52,08178	4,890557	
Gewone Dwergvleermuis	05:18	17-5-2019	1	zwermend	52,08182	4,890357	
Gewone Dwergvleermuis	05:24	17-5-2019	1	zwermend	52,08175	4,890475	
Gewone Dwergvleermuis	22:12	15-6-2019	1	verplaatsend richting oost	52,08181	4,890286	
Gewone Dwergvleermuis	22:18	15-6-2019	1	foeragerend	52,08105	4,891564	
Gewone Dwergvleermuis	22:21	15-6-2019	2	in kolonie op gebouw	52,08119	4,891669	"Uitvliegend"
Gewone Dwergvleermuis	22:35	15-6-2019	6	foeragerend	52,081	4,8918	
Gewone Dwergvleermuis	22:40	15-6-2019	1	foeragerend	52,08206	4,891109	
Gewone Dwergvleermuis	22:41	15-6-2019	2	foeragerend	52,08207	4,890915	
Gewone Dwergvleermuis	22:58	15-6-2019	4	foeragerend	52,08165	4,890308	
Gewone Dwergvleermuis	23:29	15-6-2019	1	foeragerend	52,08179	4,890323	
Gewone Dwergvleermuis	23:45	15-6-2019	3	foeragerend	52,08118	4,891587	
Gewone Dwergvleermuis	23:32	4-9-2019	1	roepend	52,08179	4,890302	
Gewone Dwergvleermuis	23:37	4-9-2019	2	roepend	52,08122	4,891546	"1 vanaf gevel, wel pp. 1 vanuit groen /watergang rondvliegend"
Gewone Dwergvleermuis	23:40	4-9-2019	1	foeragerend	52,08205	4,890961	

Gewone Dwergvleermuis	23:46	4-9-2019	1	roepend	52,08089	4,891026	
Ruige Dwergvleermuis	23:52	4-9-2019	1	bezet nest	52,08175	4,891032	"Achter rand gevel beplanting. 4e of 5e rand. "
Gewone Dwergvleermuis	23:55	4-9-2019	1	roepend	52,0817	4,890947	"Rondvliegend en roepend"
Gewone Dwergvleermuis	23:59	4-9-2019	1	roepend	52,08197	4,889959	
Gewone Dwergvleermuis	00:14	5-9-2019	1	roepend	52,08114	4,891666	
Gewone Dwergvleermuis	00:36	5-9-2019	1	foeragerend	52,08199	4,889482	
Gewone Dwergvleermuis	01:05	5-9-2019	1	roepend	52,08156	4,890861	
Gewone Dwergvleermuis	01:17	5-9-2019	2	foeragerend	52,08113	4,890573	
Gewone Dwergvleermuis	21:00	19-9-2019	1	foeragerend	52,08206	4,891153	
Gewone Dwergvleermuis	21:01	19-9-2019	1	roepend	52,08194	4,890803	
Gewone Dwergvleermuis	21:08	19-9-2019	1	overvliegend	52,08082	4,891266	"Kort en hoog overkomend"
Gewone Dwergvleermuis	21:12	19-9-2019	1	foeragerend	52,08119	4,891603	
Gewone Dwergvleermuis	21:19	19-9-2019	1	roepend	52,08272	4,890255	
Gewone Dwergvleermuis	21:19	19-9-2019	1	foeragerend	52,08274	4,890209	
Laatvlieger	21:23	19-9-2019	1	overvliegend	52,08199	4,889445	
Gewone Dwergvleermuis	21:25	19-9-2019	1	roepend	52,0813	4,889609	"Rond kvk pand"
Gewone Dwergvleermuis	21:26	19-9-2019	1	roepend	52,08115	4,890254	"Zijkant kvk pand"
Gewone Dwergvleermuis	21:32	19-9-2019	1	roepend	52,08107	4,891388	
Gewone Dwergvleermuis	21:48	19-9-2019	1	roepend	52,0812	4,891371	"Achterzijde pand "
Gewone Dwergvleermuis	21:51	19-9-2019	1	roepend	52,08153	4,890327	"Bij gevel kvk"
Gewone Dwergvleermuis	22:03	19-9-2019	1	roepend	52,08174	4,89046	"Ter hoogte aantikken zomer"
Gewone Dwergvleermuis	22:17	19-9-2019	2	foeragerend	52,08204	4,890683	
Gewone Dwergvleermuis	22:25	19-9-2019	1	roepend	52,08211	4,890682	

Bijlage 2: Functionaliteit plangebied

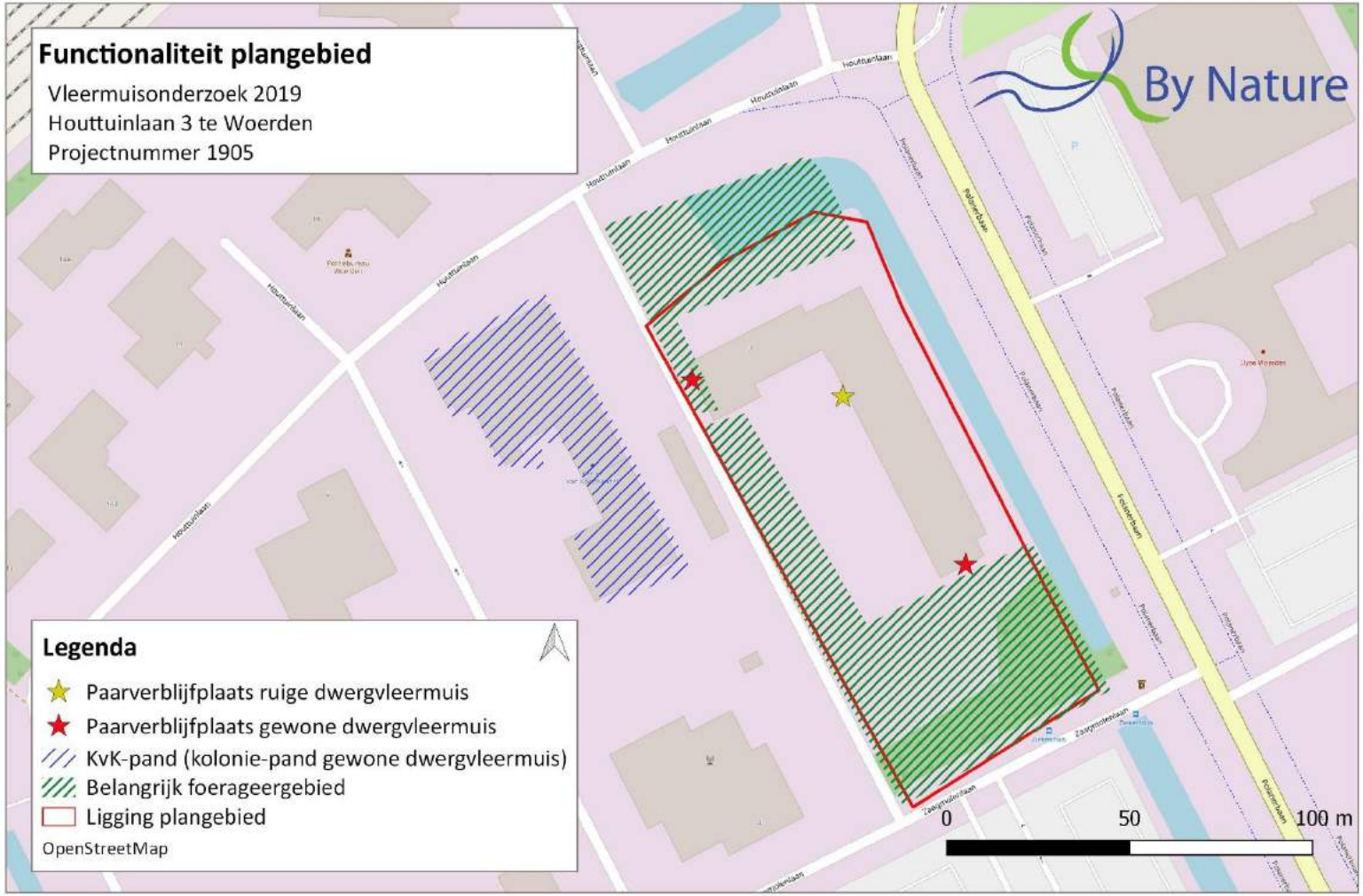

Bijlage 3: Impressie plangebied

Foto impressie van het plangebied aan de Houttuinlaan (kantoorpand, parkeerplaats en openbaar groen)